

Jaarverslag Provincie Gelderland

Addendum

Plusbibliotheek & De Gelderland Bibliotheek 2022

ROZET
ontmoet
ontdek
ontwikkel

Inhoud

1. Inleiding
2. De basis
3. Aan het werk in het Gelders netwerk

1. Inleiding

De bibliotheekfunctie van Rozet is ontstaan in 1853 door een samenvoeging van zogenaamde boekerijen van de stad Arnhem en een aantal bibliotheken van de provincie. Sinds midden 20e eeuw heeft Rozet bijzondere bibliotheektaken van de provincie om alle publicaties over Gelderland te verzamelen en een collectie op te bouwen boven op de basiscollecties van bibliotheken in Gelderland. Het toegankelijk maken van deze collecties brengt cultuur en erfgoed dichterbij de inwoners van Gelderland. Door deze eeuwenoude oorsprong en extra taken heeft Rozet een brede en verdiepende collectie met ook een collectie oud en bijzonder bezit.

Met de fusie van Rozet op 1 januari 2022 is de Stichting oud en bijzonder bezit opgericht. Deze stichting heeft als doel te zorgen dat de collecties met objecten die bijzonder, uniek of kostbaar zijn en van nationale waarde, behouden blijven. De stichting heeft het beheer van de collecties aan Rozet overgedragen. Als eerste is een collectiebeheerplan opgesteld. Hierin zijn de collecties op inhoud beschreven, maar ook de collectievorming, het gebruik, de registratie en technische-, beheer- en behoudtaken. In 2022 is gestart met het opstellen van een collectiehulpverleningsplan en in 2023 volgt een digitaliseringsplan.

2. De basis

De basis van Rozet in Gelderland is onverminderd de Pluscollectie en De Gelderland Bibliotheek. Totaal groeide deze collectie met 4,7%. Beiden toonden ten opzichte van 2021 een belangrijke versnelling in groei wat betreft gebruik. Voor de Pluscollectie groeide het gebruik/ aantal uitleningen met 14,8% en voor De Gelderland Bibliotheek met 8,9%, samen goed voor ruim 6.500 extra uitleningen. Inwoners van Gelderland weten ons steeds beter te vinden zeker nu teruglopende collectiebudgetten bij de collega-bibliotheken voor krappere collecties zorgt, Hieruit blijkt dat deze collecties een belangrijke radar zijn in het Gelderse Model.

Rozet is goed voor 17,5 % van het provinciale IBL verkeer
(het onderling uitlenen van collectie tussen Gelderse bibliotheken)

Ook het bezoek aan het erfgoedcentrum herstelde zich spectaculair van de corona-jaren met een verdubbeling van bezoekersaantallen naar 25.000 die daarmee ook gebruik maakten van de collecties. De bezoekers zijn divers, variërend van onderzoekers, studenten, basis- en middelbare scholen tot families die met kinderen gratis het erfgoedcentrum bezoeken.

De digitale component in het gebruik van collectie en informatiebronnen benadert het niveau van twee jaar terug. De website van Rozet zelf, maar ook websites, waarin Rozet participeert, zoals Mijn Gelderland en Collectie Gelderland, laten een stijgende lijn zien.

Verhaal van Gelderland

Onze collecties dienen als grondstof voor Plus- en erfgoedactiviteiten waarmee we het verhaal van Gelderland vertellen zoals de DAG van de Arnhemse geschiedenis, De ArcheoHotspot, Cursus Arnhemkunde, Schatkamerrondleidingen, ArcheoAcademy, Expositie Wat een ramp! etc. Onze doelgroep geeft duidelijk de voorkeur aan persoonlijke interactie. Dit zien we in terug in de online bezoeken. Ondanks de uitdagingen van de coronapandemie, hebben we in 2022 toch een gelijkblijvend aantal deelnemers kunnen ontvangen. De potentie naar een grotere opkomst is sterk aanwezig.

Voor alle cijfers: zie 'de Plusfunctie in cijfers'

“De collectie van de bibliotheek biedt een rijkdom aan kennis. In de bibliotheken in Oost – Achterhoek vinden onze leden een diverse collectie. Zoeken ze meer? Dan kunnen ze terecht bij Rozet die voor Gelderland een plusfunctie vervult met meer verdiepende – en achtergrondcollecties. Zo ontsluiten we samen nog meer kennis!

Martien Louwers – directeur-bestuurder Oost-Achterhoek

De basis in Gelderland - ontwikkelingen

De herinrichting van de collectie en het collectieonderhoud in 2021 heeft in 2022 gezorgd voor een spectaculaire groei in gebruik. (zie inleiding). Ook de oprichting van de stichting Oud & Bijzonder Bezit, waarin de unica en zeldzame boeken van vóór 1900 en deels 20e eeuw zijn ondergebracht maakt gedifferentieerd beheer en inzet van de collecties beter en geborgd voor de toekomst.

Naast het onderhouden en verbeteren van de collecties heeft Rozet het initiatief genomen om basiskennis rond informatie en collecties in het Gelderse netwerk te borgen. Samen met Rijnbrink is een training ontwikkeld voor bibliotheken. In april 2023 wordt deze training voor het eerst gegeven in Rozet, daarna wordt dit over de hele provincie uitgerold. De training wordt door een van de collectie specialisten van Rozet en Rijnbrink gegeven. Gestart wordt met een module over de collectie voor volwassenen.

Naar aanleiding van de expositie rond de boekencollectie van graficus Anthon Beeke 'BoekenDelen' wordt een kennisbijeenkomst georganiseerd met 6 collega-bibliotheken om te onderzoeken hoe collectie op nieuwe manieren gepresenteerd kan worden. Een voorbeeld van de gecombineerde inzet van taal, kunst en erfgoed door Rozet. De BBLTHK in Wageningen gaat als eerste hiermee experimenteren in 2023. Rozet stelt actief de Pluscollectie en de Gelderland Bibliotheek-collectie hiervoor beschikbaar als inbreng bij programmering.

Het project Gelderse Gasten, waarin bekende en onbekende Gelderlanders hun favoriete collectie samenstellen en presenteren in een opvallende boekenkast en website, is een samenwerking van Rozet met RTV Connect. In het tv-programma worden de Gelderse gasten hierop bevraagd. Voor het publiek weer een nieuwe manier om met een wellicht onbekend deel van de collectie van Rozet kennis te maken. Dit wordt twee à drie keer per jaar uitgevoerd. Ook een optie voor andere lokale omroepen en lokale Gelderse bibliotheken.

Ook werkt Rozet structureel samen met stichting Indifferent op het thema inclusie in de collectie. Met Outfit Library LESS werkt Rozet samen op het thema duurzame mode in de collectie. Met Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ wordt onderzocht hoe collecties aanvullend op elkaar kunnen werken voor studenten en bibliotheekbezoekers.

“Wat een inspirerende bijeenkomst in jullie mooie bibliotheek was dat! Mijn collega Sanne en ik zijn heel nieuwsgierig naar het vervolg. (naar aanleiding van de bijeenkomst BoekenDelen in Rozet)

Vesna Gulin – medewerker Bibliotheek Wageningen

Digitalisering: Impact en bereik

Door deelname aan het project Verbonden Digitaal Erfgoed wordt volgens landelijke normen de digitale infrastructuur en de vindbaarheid verbeterd. In het VDE vervolgpriject opteren we voor een project met meerdere Gelderse partners, waarin we de 'publieke' zichtbaarheid gaan verbeteren. Het lopende project VDE wordt in april 2023 afgerond.

Door vertraging in oplevering van nieuwe digitaal ontsloten periodieken blijft het gebruik nog achter. Komend jaar worden deze periodieken alsnog gepresenteerd en zal naar verwachting gebruik aantrekken. In 2022 werden de periodieken van De Zwerfsteen (Steenderen), Vereniging Gelre, Tweestromenland (Wijchen), HV Herderewich (Harderwijk) gedigitaliseerd.

Het reguliere digitaliseringsproject periodieken van de provincie is met één extra jaar verlengd: tot eind 2023.

De pilot 'Digital Born', als opvolger van het digitaliseringsproject is succesvol afgerond en wordt in het reguliere Rozet-aanbod opgenomen. Vijf verenigingen maakten hier gebruik van. Binnen deze service worden jaargangen na 2016 direct vanuit de digitale bronbestanden opgenomen in de catalogus.

Het verrijken van de metadata binnen Gelderland in Beeld is in de tweede helft van het jaar van start gegaan. In de loop van 2023 willen we een deel van deze inhoud publiceren op de Beeldbank. Dit wordt in samenwerking met historische verenigingen uitgevoerd. Acht collega's volgde een training over het systeem van de beeldbank Memorix Maior door de leverancier. Dit versterkt ook de samenwerking met Gelderse partners, die met hetzelfde systeem werken.

Vlak voor de jaarwisseling werd Rozet door de provider van KennisCollectie geïnformeerd over de beëindiging van het servicecontract. Aanleiding om met de samenwerkingspartners in gesprek te gaan over de toekomst onder de titel: 'van KennisCollectie naar KennisConnectie.' Onderzocht zal worden of ook op programmatisch vlak kan worden samengewerkt. Doorstart wordt verwacht in de tweede helft van 2023

KennisCloud als methodiek werd gehanteerd in twee projecten: Outfit Library LESS en van Vensterbank tot Voedselbos (v/h Arnhem in Transitie). Binnen de landelijke ontwikkelgroep, waaraan Rozet deelneemt, wordt het KennisCloud-platform doorontwikkeld voor het culturele veld i.s.m. onder anderen De Waag, VPRO, KB en deelnemende bibliotheken.

3. Aan het werk in het Gelders netwerk

De partners van het Gelders Model, de Samenwerkende Gelderse Bibliotheken, Rijnbrink en Rozet werkten in 2022 voor het tweede jaar samen aan de nationale netwerkagenda.

De nationale netwerkagenda bestaat uit: geletterdheid (1), participatie in de (digitale) samenleving (2) en een leven lang ontwikkelen (3).

Deze agenda is uitgebreid met drie thema's, waarmee de agenda een Gelderse agenda wordt: Typisch Gelders (4), Sterk netwerk en robuuste bibliotheken (5) en transport, collectie & netwerkkondersteuning (6).

Op een aantal thema's werken de partners al nauw samen. We blijven ons inzetten om ook op de andere thema's elkaar te vinden. De lopende thema's zijn die, waarop al werd samengewerkt in Gelderland:

Geletterdheid (1): Initiatieven van Rozet zijn o.a. deskundigheidsbevordering leesplezier i.s.m. Astrum College en bibliotheek Veluwezoom; doorontwikkeling training Voorleesconsulent en interactief voorlezen; deelname onderzoek cultuureducatie en leesbevordering i.s.m. LKCA en stichting Lezen; ontwikkeling Arnhemse variant training Open Boek gedeeld via Rijnbrink in Gelderland en Overijssel en landelijk via stichting Lezen; samenwerking met de HAN rondom Young Adult experiences; project Arendsoog gedeeld met scholenkoepel Quadraam (studiedag) voor docenten beeldend en CKV en ook gedeeld met OBGZ en Cubiss-Brabant; training cultuurcoördinator VO Gelderland i.s.m. Cultuur Oost; deelname aan leerteam Effectief leesonderwijs, leerteam jeugdcollectie, leerteam impact leesbevordering (i.s.m. Rijnbrink) met bijdragen van Coda, Kunstwerk, OBGZ en Cultura.

Digitale inclusie (2): Er is geen overleg geweest met Rijnbrink en de SGB over een gezamenlijke strategie met betrekking tot digitale inclusie. Rozet voert wel innovatieve projecten uit met ondersteuning van SGB-budget zoals Katapult (digitale ondersteuning op de werkvloer, vaardigheidscursussen, versterken taalhuizen) en De Ontdekkingsreis (bedrijf als leerplek, Pop-up Labs laagdrempelig op snijvlak van kunst en technologie, Makerscosmos als netwerk van maakplaatsen rond techniek en kunst voor onderwijs en vrije tijd)

Leven lang ontwikkelen (3): Het online cursusaanbod van Rozet (talen, filosofie en kunstgeschiedenis) loopt zelfstandig. De enige fysieke locatie buiten Arnhem is in Oosterbeek (De Klipper); Er is vanuit Rozet contact met programmamakers (gecombineerde instellingen) zoals volksuniversiteiten, Kunstwerk, Coda en Cultura.

Typisch Gelders (4): loopt met name in de samenwerking van Rozet met Erfgoed Gelderland wat betreft Het Verhaal van Gelderland. De diverse digitaliseringsprojecten en de verbindingen tussen bibliotheeknetwerk en erfgoednetwerk

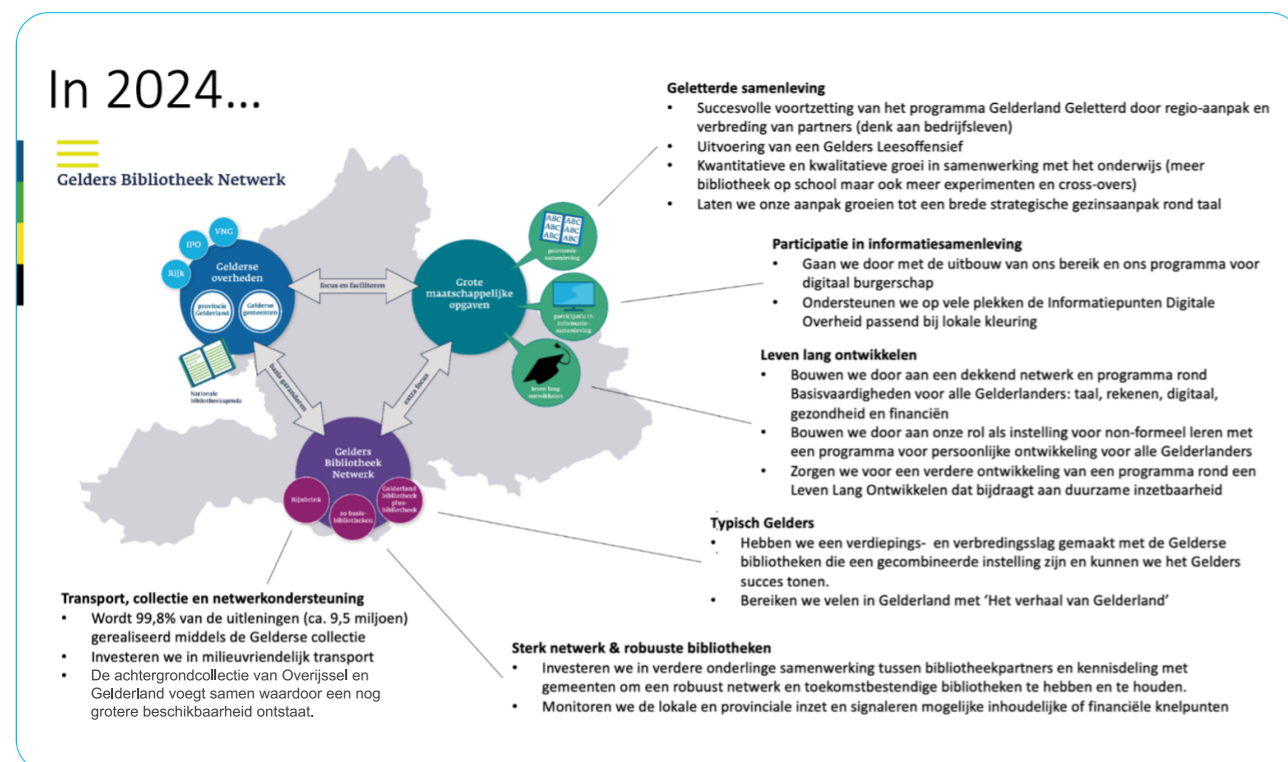
in de provincie zijn hier de motor.

In 2022 is het eerste samenwerkingsproject met Hogeschool Arnhem Nijmegen, opleiding docent geschiedenis, en het Arnhemse erfgoednetwerk afgerond met presentaties van producten en activiteiten, die studenten voor de Dag van de Arnhemse Geschiedenis hadden ontwikkeld. In het najaar zijn deze ook daadwerkelijk onderdeel van de DAG geweest. Inmiddels is het vervolgpriject opgestart voor 2023, waarin Rozet en de Hogeschool daarnaast opnieuw een miniconferentie 'het lokale erfgoedverhaal in de klas' organiseren voor docenten geschiedenis in het Voortgezet Onderwijs.

Sterk netwerk en robuuste bibliotheken (5): geen overleg plaatsgevonden; mist regie, terwijl het Gelders bibliotheeknetwerk onder druk staat.

Transport, collectie en netwerkkondersteuning (6): transport is een goed lopende service van Rijnbrink; netwerkkondersteuning maakt Rozet vooral mee via de SGB en Sambis; op het gebied van collectie zijn twee overleggen geweest. Het optimaal laten functioneren van het Gelderse collectienetwerk vraagt meer gezamenlijkheid wat betreft richting en inrichting. Dit is een vraag naar regie, taakverdeling en afspraken op bestuurlijk niveau in de opdrachtverstrekking. Rozet als gecombineerde instelling, waarin taal, kunst en erfgoed een plek hebben, creëerde op eigen kracht de vertaalslag naar collega-instellingen in de provincie. De verschillende ondersteuningsinstellingen konden de inbreng van Rozet niet versterken, aangezien ze niet gecombineerd van zichzelf zijn, verder afstaan van het primaire proces en pas in de verkenningsfase zijn van onderlinge samenwerking. Er liggen nog ambities voor Rozet, het Gelderse bibliotheeknetwerk en de diverse ondersteuningsinstellingen in Gelderland om op de juiste plekken synergie te creëren.

Het Gelders Model

“Als bibliotheken doen we heel veel. Veel is niet altijd overal zichtbaar, waaronder de grote voordelen van ons netwerk. In Gelderland heeft Rozet onze pluscollectie, een collectie waar ons Gelders erfgoed en onze historie in besloten ligt. Alle inwoners van Gelderland kunnen van deze collectie gebruik maken. Persoonlijk hou ik daarvan, een essentiële dienst waar elke inwoner van onze mooie provincie gebruik van kan maken. Om Roosevelt te citeren, “hoe meer we weten over onze geschiedenis, hoe beter we voorbereid zijn op onze toekomst.” Rozet is er voor de toekomst van alle Gelderlanders.

Lidy Vos – directeur-bestuurder Bibliotheek Rivierenland

De Plusfunctie in cijfers per kwartaal in 2022

COLLECTIE	2021	Resultaat 2022
Omvang		
Pluscollectie	89.628	79.569
Gelderse collectie**	69.650	91.836
Specialistische databanken	5	5
Oud & Bijzonder Bezit***	27.050	28.272
Beschreven tijdschrift-/krantenartikelen	135.782	137.775
Gelderse websites	5	5
Totaal	322.120	337.462
GROEI Besteed budget in €* 		
Boeken	54.809	48.827
Databanken	13.703	14.581
Tijdschriften en kranten	24.145	15.622
Gelderse collectie	17.391	15.493
Aantal beschreven artikelen	1.783	1.993
GEBRUIK Uitleningen		
Plus	51.546	56.308
> waarvan (provinciaal) IBL	>28.107	32.274
Gelders	20.366	22.183
Totaal	71.912	78.491
WEBSITES		
Gelderland in Beeld	6.107	6.244
Mijn Gelderland	441.686	484.237
Leesmuseum	543	457
Collectie Gelderland	74.556	96.706
Website Rozet	463.182	324.132
Gedigitaliseerde periodieken	5.678	3.549
Totaal	991.752	915.325
Bezoekers Erfgoedcentrum	12.115	25.010
Deelnemers rondleidingen & activiteiten		
Erfgoed (fysiek & online)	6.930	8.454
Rozet cursus-Plusdeel (fysiek & online)	10.684	8.525
Totaal	17.614	16.979

* Exclusief 'handling' en 'plank' klaar maken.

** In het Q2 heeft inventarisatie in het extern en intern magazijn geleid tot een nieuwe manier van definiëren aantallen van periodieken en tijdschriften: Die worden nu per titel x aanwezige jaargangen geteld.

*** Oud bezit heet vanaf 01-01-2022: 'Oud & Bijzonder Bezit' en omvat nu ook unica van na 1900 en is ondergebracht in een aparte stichting.